Lietuvos Nacionalinė Martyno Mažvydo Biblioteka

MŪSŲ PASTOGĖ

AUSTRALIAN-LITHUANIAN WEEKLY—"OUR HAVEN" AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS SAVAITRAŠTIS

Registered at the G.P.O. Sydney, for transmission by post as a newspaper.

PRENUMERATA
Ištisiems metams—£2.10.0.
Pusei metų—£1.5.0.
Vienam mėnesiui—4/6.
Paskiras numeris—1/3.
N. Zelandijoje ir Anglijoje kaina ta pati. Kituose kraštuose - 6 dol. metams.

SKELBIMAI
Skelbimų kaina vienai teksto eilutei arba jos vietai—1/6.
Kvadr. in. per vieną skiltį—10/-
Nuolatiniams skelbimams teikiama nuolaida.
Už skelbimų turinį neatsakoma.

PRENUMERATA ADRESUOJAMA:
Box 4558, G.P.O.
Sydney, N.S.W.

Redaktorius: Juozas Žukauskas
Redakcija: 10 Peel Street, Kirribilli, Sydney, N.S.W. Tel.: XB 4312.
Visi straipsniai adresuojami: Box 58, Milson's Point P.O., Sydney, N.S.W.

LEIDŽIA: AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KRAŠTO VALDYBA.

No. 226 Penktieji metai
SYDNĖJUS, 1953 m. rugpjūčio 5

KOVA IR KOMPROMISAS

Sąmoningumas yra pagrindinė žmogaus žymė, tad sąmonėjimas yra artimiausias žmogaus tikslas. Įprastame ramiame kasdieniniame gyvenime žmogus lyg pamiršta gyvenąs, yra lyg plūduriuojantis laivelis nurimusioje jūroje. Kylanti audra priverčia laivelio vairuotoją atsiminti esant jūroje, priverčia jį kovoti su bangomis, su vis labiau šėlstančia vandens stichija.

Sąmoningumas pažadinamas ir minties kovoje. Vienalytė sustingusi ir savim patenkinta dvasinė aplinka migdančiai veikia ir individo sąmoningumą. Gi žadinančiai veikia minčių susikirtimas, minties opozicija. Toji aplinka teikia palankiausias sąlygas ir pažangai, nes kyla reikalas persvarstyti, išsiryškinti, susiformuoti, konkuruoti, apsiginti, todėl ir progresuoti. Dėl tos tad priežasties ir idėjos bei bet kurie judėjimai yra patraukliūs ir žavūs, kol turi opoziciją, kol kovoja ir rungiasi. Pasiekę laimėjimo ir nukariavę priešus, visi religiniai, idealoginiai bei politiniai judėjimai sustingsta ir pamažu apsineša dulkėmis.

Betgi kova palaimingai tegali būti kovojama tik tarp tos pat rūšies institucijų, gi individualiai — tik tos pat rūšies prolematikoje. Bergždžias laiko gaišinimas bus, kai vienas kalbės apie Dievą kaip augščiausią vertybę, gi kitas tvirtins individą ar kolektyvą esant augščiausia vertybe šioje ašarų pakalnėje. Juk čia nėra prieštaravimo. Gi tas pat bus, kai dėl primato ar kitų galų ims kirstis religinė institucija su tautine. Čia turime dvi ne tos pat rūšies institucijas, todėl jų kova visad bus bergždžia, nereikalinga, jei tik vadovaujantieji teisingai bus supratę šių skirtingų institucijų skirtingus tikslus. Kitas dalykas, kai katalikai grumsis su kalvinistais ar iš viso tikintieji su ateistais. Vaisingai gali grumtis internacionalistai su nacionalistais, demokratai su diktatūros šalininkais ir panašiai. Tarp dviejų ne tos pat rūšies institucijų kova yra dažniausiai asmeninio pobudžio ir kilusi iš praktinės, kasdieninės veiklos. Tos rūšies kova retai kada pajėgia užangažuoti platesnius sluogsnius, ji lieka kovoti vadovaujantiems asmenims.

Tokios rūšies konfliktas yra ir Melbourne, kilęs tarp R. kat. kapeliono lietuvių reikalams kun. P. Vaserio ir ALB vietos Apylinkės Valdybos. Šiam reikalui gyvenimas diktuoja išganingą kompromiso kelią. Jei šio kelio nebūtų, negalėtų dešimtmečius ištverti šeimos, neegzistuotų valstybės, nebūtų iš viso įmanomas dendruomeninis gyvenimas. Bet einant kompromiso keliu, reikia daug ką pamiršti ir atleisti, o taip pat suprasti žmogiškąsias silpnybes. Pagrindinis dalykas — nejieškoti priežasčių ir kaltininkų. Kitu atveju bus einama brolių Domeikų keliu. Tenka išsižadėti ir perdaug jau didelio atsargumo — neužsiangažuoti. Tenka pamiršti teisę, o eiti širdies diktuojamu keliu. Tenka pasikliauti išminčiai. Tada gal ir šis dabartinis Melbourno lietuvių konfliktas įgaus gilesnės prasmės, nes kils susidomėjimas bendruomenine veikla.

Z u b r a s.

Pabego 475 Policininkai

BERLYNAS. — Vien tik per liepos mėnesį į Vakarų Berlyną iš Rytų Vokietijos atbėgo 475 policininkai. Per birželio mėnesį iš Rytų Vokietijos pabėgo 462 bolševikinės santvarkos policininkai.

JAV SUSITARIA SU ISPANIJA

VAŠINGTONAS. — American United Press pagal patikimus šaltinius pranešė, kad dar šią savaitę JAV vyriausybė gali pasirašyti su Ispanija sutartį dėl amerikiečių karinių bazių Ispanijoje. JAV orinių pajėgų vadovybė tuoj pradės įrengimą keturių slaptų aviacijos bazių Ispanijos teritorijoje, kai tik sutartis bus pasirašyta. Teigiama, kad JAV pasirašys su Ispanija penkių metų paktą, pagal kurį JAV naudosis Ispanijoje specialiomis karo ir oro laivyno bazėmis. JAV įsipareigos teikti Ispanijai savitarpinio pobūdžio pagalbą, aprūpindamas karines ispanų pajėgas lėktuvais bei kitomis karinėmis priemonėmis, o taip pat ir doleriais dėl įrengimo karinio pobūdžio geležinkelių bei kelių. JAV pasitarimai su Ispanija buvo pradėti 1951 m. liepos mėnesį.

NAUJI INCIDENTAI ORE

NEW YORKAS. — Apie 40 mylių nuo Vladivotoko ir nuo Sibiro sienos Sovietų Rusijos naikintojai numušė JAV bombonešį B50. Iš 17 numuštojo viršum Japonijos jūros bombonešio išsigelbėjo tik vienas amerikiečių leitenantas, išbuvęs gelbėjimosi valtelėje 11 valandų. Kitų 16 įgulos narių likimas nėra žinomas, tačiau JAV Valstybės Departamentas pranešė, kad turima informacijų, jog dalį amerikiečių bombonešio įgulos narių, besigelbstančių jūroje, susirankiojo Sovietų laivai. JAV vyriausybė įteikė Sovietų Rusijai protesto notą, reikalaudama be kita ko ir pagrobtųjų amerikiečių paleidimo. Tuo pačiu metu protesto notą įteikė ir Maskvos vyriausybė, teigdama kad amerikiečių bombonešis užskridęs viršum Sovietų Rusijos teritorijos ir atidengęs į sovietinius lėktuvus ugnį. Sovietų vyriausybė įteikė Vašingtonui ir kitą protesto notą, kurioje teigiama, kad amerikiečių naikintojai liepos 27 d. numušė Sovietų Rusijos transporto lėktuvą IL12, skridusį iš Port Arturo; 15 keleivių ir 6 įgulos nariai žuvę. Vašingtonas šį protestą atmetė teigdamas, kad numuštasis lėktuvas skridęs per Korėjos fronto sritį ir buvęs numuštas dar nejsigaliojus Korėjos karo paliaubų sutarčiai; tai buvęs paskutinis Korėjos fronte numuštas komunistų lėktuvas.

ATSAKE AUSTRIJOS REIKALU

LONDONAS. — Sovietų Rusijos vyriausybė per. savaitę atsakė į Vakarų notą, kuria birželio 11 d. JAV, Anglijos ir Prancūzijos vyriausybės kvietė tartis dėl Austrijos taikos sutarties. Savo atsakymo notoje Sovietų Rusijos vyriausybė pareiškė sutinkanti atnaujinti pasitarimus dėl sudarymo Austrijos taikos sutarties, jei JAV, Anglija ir Prancūzija atsiimtų savo paskutiniais metais sudarytą 8 punktų projektą. Atsisakymas nuo šio projekto Vakarų tris didžiąsias valstybes pastatytų vėl į senąją padėtį ir joms tektų arba nusileisti Sovietams ar vėl išsiskirstyti nieko nesutarus.

Susirenka A. Taryba

MASKVA. — Rugpjūčio 5 d. Maskvoje susirenka Aukščiausioji Sovietų Rusijos Taryba. Užsieniuose šiam faktui teikiama svarbios reikšmės. Manoma, kad ministeris pirmininkas Malenkovas atliks svarbių pranešimų.
Mirė Senatorius Taftas.

Kersteno Rezoliucija

ALTos delegacija, energingai remianti Kersteno rezoliuciją, vėl aplankė visą eilę JAV atstovų rūmų narių ir JAV kongreso vadovybę, prašydama, kad duotų jai eigą. Delegaciją lydėjo keli atstovų rūmų nariai, tarp jų ir pats Kerstenas. Ta pačia proga taip pat aplankyti svarbiausieji centrai. Į Vašingtoną plaukia telegramos ir laiškai, siunčiami lietuvių, latvių, estų ir pačių amerikiečių, kad būtų greičiau priimta minimoji rezoliucija. Amerikos Balsas perdavė per radiją pasikalbėjimą su prof. V. Krėve-Mickevičium, kuris pateikė naujų duomenų ir smulkiai nupasakojo, kokiomis sąlygomis buvo pravesti vad. liaudies seimo rinkimai ir Lietuva okupuota rusų. — E.

KARDINOLAS MINDSZENTY PALEISTAS

ROMA. — Vatikanas pranešė, kad Vengrijos primatas kardinolas Mindszenty, komunistinės vengrų vyriausybės teismo 1949 metais nuteistas iki gyvos galvos kalėti, šiomis dienomis iš kalėjimo yra paleistas. Apie tai pranešdamas, Vatikanas teigia, kad kardinolo paleidimas yra susijęs su pasikeitusia Maskvos laikysena Romos katalikų atžvilgiu. Toliau Vatikanas teigia, kad šiuo metu Vengrijoje yra leidžiami platinti katalikiškieji leidiniai.

ATLEISTAS BALTGUDIJOS RESPUBLIKOS MINISTERIS PIRMININKAS.

MINSKAS. — Vietos bolševikų laikraštis pranešė, kad Augščiausioji Baltgudijos Taryba nutarė atleisti iš pareigų ministerį pirmininką Aleksiejų Kleščevą, vadovavusį baltgudžių ministerių kabinetui nuo 1948 m. Jo vieton buvo paskirtas Kirilas Mazurovas.

PALEIDO NACIUS

BONNA. — Vakarų Vokietijos augščiausias teismas paskelbė paleidžiąs iš arešto visus ex-nacius, kuriuos britų saugumo organai buvo suėmę šių metų pradžioje už bandymą atstatyti nacionalsocialistinę Vokietiją. Reuterio diplomatinis korespondentas teigia, kad toksai vokiečių žygis paleidžiant ex-nacių vadus suteikia Anglijos prestižui didelį smūgį. Suimtuosius nacių vadus britų valdžios organai buvo perdavę vokiečių teismo jurisdikcijai po to, kai kancleris Adenaueris įtikino britus taip pasielgti.

TRAGEDIJA N. Z. KALNUOSE

WELLINGTONAS. — Pereitą savaitę kopdami į Egmonto kalną Naujojoje Zelandijoje žuvo penki alpinistai: trys moterys ir du vyrai. Alpinistai susirišę tarpusavyje virve leidosi žemyn nuo jų pasiekto 8260 pėdų kalno, kai 6000 pėdų aukštyje jie nuslydo nuo apledėjusio kalno ir visi kartu nukrito į kalnų prarają. Egmonto kalnas yra užgesęs vulkanas ir jis yra vienas labiausiai turistų lankomų kalnų N. Zelandijoje.

MIRĖ SENATORIUS TAFTAS

NEW YORKAS. — Pereitą penktadienį New Yorke mirė JAV Senato Respublikonų partijos vadas Robertas Taftas. Jis mirė vėžio liga, susilaukęs 63 metų amžiaus. Senatorius Taftas buvo konservatyviųjų respublikonų vadas ir suvaidinęs politiniame JAV gyvenime didelį vaidmenį. Kelis kartus jis bandė pasiekti nominacijos į JAV prezidentus, tačiau kiekvieną kartą nesėkmingai. Paskutinįjį kartą nespublikonų konvencijoje jį nugalėjo dabartinis prezidentas Eisenhoweris. Robertas Taftas buvo JAV izoliacionistų vadas, per visą savo gyvenimą propagavęs JAV nesikišimo į karą ar Europos reikalus politiką. 1949 m. jis balsavo net prieš Šiaurės Atlanto paktą, teigdamas, kad tokia "senos mados" karinė sąjunga gali išprovokuoti Sovietų Rusiją pradėti apsigynimo karą. Pačioje respublikonų partijoje Taftas buvo sukūręs stiprią opoziciją prieš prezidentą Eisenhowerį. Jo tėvas buvo 1908 -1913 metų laikotarpyje JAV prezidentu.

SUĖMĖ 7 KOMUNISTUS

VAŠINGTONAS. — JAV Federalinis Investigacijos Biuras suėmė 7 Filadelfijos ir Weymouth'o komunistų partijos pareigūnus. Teisingumo departamentas pranešė, kad suimtieji komunistai kaltinami už kurstymą nuversti smurto jėga JAV vyriausybę. Suimtieji — Jeseph Kuzma, Benjamin Weiss, Walter Lowenfels, Thomas Nabried, Sherman Labowitz ir David Dubensky yra ar buvo žymūs Rytų Pensylvanijos komunistų partijos nariai.

KORĖJOS GINKLAMS NUTILUS

Pereitos savaitės pirmadienį abiem kariaujančiom pusėm pasirašius karo paliaubų sutartį, karo veiksmai Korėjoje sustojo. Po dvylikos valandų nuo pasirašymo momento nuaidėjo paskutiniai šūviai, karo lakūnai pasuko atgal į pakilimo punktus, kartu gabendami ir nesuspėtas išmesti bombas. Per 72 valandas abiejų kariaujančių pusių kariniai daliniai tvarkingai atsitraukė iš fronto linijų anapus dimilitarizacijos linijos, o Vakarų sąjungininkai dar atsitraukė ir iš tų salų, kurias jie buvo užėmę Šiaurės Korėjos pakrantėse. Karas, pareikalaves 2 milijonų gyvybių ir vien amerikiečiams kaštavęs apie 5000 milijonų dolerių, lakinai sustojo. Sustojo, ginklų kalba nepajėgęs išspręsti Korėjos laisvės reikalo.

Korėjos karo nuslopinimas paliaubų sutartimi taikos dar nereiškia. Nutildytas tik ginklų žvangėjimas ir kraujo liejimas, kad politikai geriau galėtų girdėti vienas kitą ir susitarti dėl Korėjos likimo. Nusileido, ar bent dėl moralinio bei kitokio spaudimo persigalvojo ir Pietų Korėjos prezidentas Syngman Rhee, pareikšdamas pasyviai stebėsiąs, kas dėsis toliau.

Korėjos karo paliaubų sutartis neapima politinių klausimų. Tai grynai karinis susitarimas pailsinti ginklus. Tačiau toji sutartis rekomenduoja tolimesnį Korėjos likimą spręsti politinių pasitarimų keliu. Abiejų pusių karo vadai pasiūlė, kad tokiam reikalui susirinktų per 90 dienų politinė konferencija, sudaryta iš kariaujančių šalių atstovų. Praktiškai tokios konferencijos pareigų imsis Jungtinių Tautų Orgnaizacijos pilnaties sesija, kuri specialai Korėjos reikalų spresti susirenka rugpjūčio 17 d. New Yorke.

Britų spauda pasitiko Korėjos karo paliaubas su dideliu pasitenkinimu, tačiau kartu primena, kad pavojus dar nėra praėjęs ir įspėja dėl politinių sunkumų, kurie neišvengiamai laukia būsimos konferencijos dalyvių. Londono "Daily Mail" pestebėjo, kad Korėjos karas parodė, jog nei Rytai, nei Vakarai lengvai negali vienas antro permesti ant žemės; čia pat laikraštis teigia, kad Vakarai gali pretenduoti į moralinę pergalę, nes jie sulaikė raudonosios agresijos veržimąsi tolyn; girdi, jei Vakarai nebūtų jų sulaikė Korėjoje, komunizmas būtų galėjęs įsigalėti Rytuose ir net nusiaubti Europą.

Amerikiečių spauda taip pat reiškia džiaugsmo dėl paliaubų, tačiau čia pastebima daugiau santurumo. Savo džiaugsmą pereiškė ir daugelis Kongreso narių, kiti atvirai kritikavo pasiektas karo paliaubas, neatnešusias karinės pergalės ir neprisidėjusias pre Korėjos suvienijimo.

JAV prezidentas generolas Eisenhoweris komentavo Korėjos karo paliaubas su pasitenkinimu, tačiau kartu įspėjo, kad "laisvasis pasaulis turi budėti prieš galimybę, kad politinė konferencija gali nepasiselkti". Amerikiečių delegacijos pirmininku šiai konferencijai prezidentas paskyrė buvusį JAV Valstybės Departamento sekretorių James Byrnes, griežtos politikos prieš Sovietų Rusiją šalininką.

Susirinkusi rugpjūčio 17 d. Jungtinių Tautų Organizacijos pilnaties sesija Korėjos taikos klausimo nespręs iš esmės, o vien tik nustatys Korėjos taikos problemai spręsti konferencijos sudėtį, vietą ir laiką. Jau dabar Londone aiškiai pabrėžiama, kad konferencijoje turės dalyvauti be kitų ir Sovietų Rusija, o taip pat ir neabejotinai komunistinė Kinija. Manoma, kad ši Korėjos konferencija posėdžiaus Ženevoje. Tik toje konferencijoje tikrai tepaaiškės komunistų sąlygos dėl Korėjos taikos. Jau dabar prisibijoma, kad iškils komunistinės Kinijos į UNO priėmimo klausimas. Anglija jau dabar pasisako už tokį priėmimą, gi JAV Valstybės Departamento sekretorius Dulles aiškiai pasakė pereitą savaitę, kad JAV nepritars komunistinės Kinijos į UNO priėmimo klausimui.

Tuo tarpu daugelyje Vakarų valstybių prisibijoma, kad Korėjos taikos konferencijoje gali iškilti nemaža tokių momentų, kurie įgalintų ir pagreitintų Vakarų pasaulio susiskaldymą.

M u n d ū s.

KUPUOTOJE LIETUVOJE

PARVEŽĖ J. BILIŪNO PALAIKUS. — Lenkijoje keletą dienų viešėjo komunistinių lietuvių rašytojų delegacija: A. Venclova, J. Baltušis ir Žiugžda. Jie nuvyko ir į Zakopane, kur buvo atkasti 1907 m. mirusio rašytojo J. Biliūno palaikai. Rašytojų delegacija karstą su Biliūno palaikais parvežė į Lietuvą. Biliūno palaikai bus palaidoti jo gimtosios sodybos apylinkėse, vienoj Šventosios pakrančių kalvoj. Ryšium su visomis iškilmėmis Biliūnas komunistinių propagandistų vadinamas bolševikiniu rašytoju.

JUDAS BERIA. — Kaip rašo "Tiesa" ir praneša Vilniaus radijas, "milijonų milijonai tarybinių žmonių griežtai smerkia nusikalstamus liaudies priešo Berijos veiksmus", gi įvairiose Lietuvos vietuose šaukiami mitingai, kurių kalbėtojai Beriją vadina "šlykščiu užsienio kapitalo samdiniu", "Judu Berija" ir pan.

NUO NAUJŲ VĖJŲ NUKENTĖJO. — Kaip praneša "The News from behind the Iron Curtain", Lietuvos "Berija" buvo paskirtas Piotr Kondakov. Savo postų neteko šie komunistai: vidaus reikalų ministeris J. Bartašiūnas, sovhozų ministeris D. Mamajev, mišku ministeris A. Matulionis, kinematografijos ministeris M. Meškauskienė, lengvosios pramonės ministeris F. Teriošin, maisto ir mėsos pramonės ministeris K. Andraitis ir E. Bilevičius-Zarin.

TEBEVILIOJA TREMTINIUS. — Nors be vieno kito niekas iš tremtinių negrįšta į pavergtą Lietuvą, tačiau "Tėvynės Balsas" ir toliau juos vilioja gražiausiais pažadais. Šnekėti ir rašyti "savo pareiškimus", faktiškai MVD ar partijos pareigūnų jų vardu paruoštus, verčiami net prieš 3 ar daugiau metų sugrįžusieji. Pav., iš Anglijos sugrįžęs Vytautas Navickas keikia anglų ir danų gyvenimą. Iš Hanau parvykes A. Kiaušas paskutiniais žodžiais dergia ats. kap. Jušką, pulk. Liormaną, inž. K. Kruliką ir agr. Liškų.

MAŽINA TRANSLIACIJAS. — Vokiečiu telegramų agentūra DPA iš Stockholmo ir visa eilė vokiečių laikraščių pranesa, kad bolševkai sustabdė platesnio masto radijo pranešimas iš Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių. Užsienio žinios klausytojams pateikiamos tik per Vilniaus radiją, nes tuo būdu galima jas geriau kontroliuoti.

2656 KOLHOZAI. — Likvidavus individualinius ūkius, kurių Lietuvoje buvo apie 350 tūkstančių, bolševikai sudarė 8 tūkstančius kolektyvinių ūkių. Vėliau ir tie buvo pertvarkyti, sudarant iš jų 2656 ūkius, vadinamus agrogorodais. Vidutiniškai vienas kolektyvinis ūkis šiuo metu Letuvoje turi 1500 hektarų žemės.

J. P. Kedys.

DARIAUS IR GIRĖNO ŽYGIS

Kai prieš keturis su viršum metų išėjo pirmoji lietuviška knyga, tai buvo ženklas, kad lietuvių tauta dar yra gyva; kai 1883 m. pasirodė "Aušra", tai teigė, kad lietuvių tautoje prasideda atgimimas; kai 1889 m. sugaudė Dr. Kudirkos "Varpas", tai buvo šauksmas į kovą už laisvę; kai 1918 m. vasario 16 d. buvo paskelbta Lietuvos nepriklausomybė, tai tuo buvo uždėtas pergalės vainikas tautai už jos ilgai vestą laisvės kovą; ir kai 1933 m. liepos 17 d. Darius ir Girėnas atliko savo žygį, tai tuo buvo įrodyta, kad lietuvių tautos dvasia yra tokia gaji ir ryžtinga, jog jos egzistencija yra užtikrinta šimtmečiams.

Pažvelgus į Dariaus ir Girėno gyvenimo kelią, krinta akysna nepaprastas šių dviejų vyrų išeito gyvesimo kelio panašumas, nors juodu nebuvo nei giminės, nei ankstyvesni pažįstami.

Pirmiausia, — Darius ir Girėnas yra kilę iš Žemaitijos, abu vargingų tėvų vaikai. Abudu savo vaikystėje netenka tėvų, o Girėnas ir motinos; abu tad našlaičiai. Likimas pasuka jų gyvenimą, Dariui susilaukus 10 metų amžiaus, o Girėnui apie 16 metų; jiems pavyksta iš carinės Rusijos persekiojamos Žemaitijos iškeliauti į Ameriką.

Prasidėjus Pirmam Pasauliniam karui ir Jungtinėms Amerikos Valstybėms į jį įstojus, Darius ir Girėnas išeina į amerikiečių kariuomenę kaip savanoriai. Girėnas tarnauja Amerikoje, o Darius išvyksta į Vakarų frontą Prancūzijon, kur lieka sužeistas. Karui pasibaigus abu iš kariuomenės atleidžiami. Girėnas, ir ypatingai Darius, nepaprastai sielojasi už laisvę kariaujančios Lietuvos reikalais. Darius su didele energija imasi organizuoti amerikiečius lietuvius savanorius, vykstančius į Lietuvą padėti kovoje už laisvę. Dėl transporto sunkumų ir kai kurių kitų priežasčių negalėdamas suorganizuotų savanorių pervežti į Lietuvą, Darius pats vienas 1920 metais atvyksta į Lietuvą, kur įstoja į Karo Mokyklą; ten pradžioje paskiriamas į artileriją, o vėliau į aviaciją.

Besiartinant Klaipėdos Krašto sukilimui, Darių matome Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komitete šalia Martyno Jankaus; jis vadovauja sukilėliams užimant Šilutę ir vėliau kovoja pačioje Klaipėdoje.

Steponas Darius plačiai žinomas ir to meto civiliniame-visuomeniniame gyvenime, o ypačiai sporte. Jį reikia laikyti Lietuvos krepšinio tėvu, futbolo veteranu, daugelio sportinių vienetų steigėju bei vadovu.

Nors Steponas Darius ir aukoja visas savo fizines bei dvasines jėgas atkuriančiam kraštui, bet jis jaučia savyje vidaus balsą, kad jis galėtų dar daugiau pasitarnauti savo tėvysei. 1927 m. Dariui gimsta idėja perskristi Atlanto vandenyną. Gavęs atostogų, jis išvyksta tuo tikslu į Jungtnes Amerikos Valstybes. Pakeliui į JAV, Paryžiuje, Darius mato didingą aviacijos veterano — pirmojo Atlanto nugalėtojo Lindbergo sutikimą, o tai dar labiau sustiprina Dariaus ryžtą vykdyti savo sumanymą.

Amerikoje Steponas Darius daug skraido, studijuoja avaciją ir taupo lėšas būsimam žygiui. Persidirbimas pakerta Dariaus sveikatą — suserga džiova, kurią jam pavyksta nugalėti tik po dviejų metų stropaus gydymosi ir griežto gyvenimo režimo. Vos tik apleidęs sanatoriją, Darius vėl sėda į lėktuvą, daug studijuoja oro navigaciją. 1932 m. vasarą jis jau susitaria su Stasiu Girėnu skristi be nutūpimo iš New Yorko į Kauną.

Stasys Girėnas, išėjęs po Pirmojo Pasaulinio karo iš kariuomenės, ima domėtis aviacija. Susidėjęs su vienu draugu perka lėktuvą ir pradeda skraidyti. Pirmųjų skraidymų metu Stasį Girėną ištinka skaudi lėktuvo avarija: jis susilaužo kojį, kelis šonkaulius ir smarkiai sužaloja visą kūną. Tačiau sunkaus kūno sužalojimo nepaisydamas, aviacijos jis neapleidžia ir vos pagijęs skraido ir studijuoja aviaciją toliau, kol, pagaliau, susitinka ir susitaria bendram žygiui su Steponu Darium.

1932 metų vasarą Darius su Girėnu po ilgų pastangų suorganizuoja specialų komitetą, kuris turi prisidėti prie jų žygio finansavimo. Komitetui gana sunkiai sekasi rinkti lėšas, nes žmonės laikosi gana abejingai ir spauda, kuri bendrai paėmus rėmė jų žygį, dažnai spausdina ir tokius straipsnius, kurie Darių ir Girėną pajuokia, įžeidinėja.

Kaip visuomenė parėmė Dariaus ir Girėno žygį, galima spręsti iš fakto, kad patį lėktuvą nupirko Darius ir Girėnas iš savo sutaupų sumokėdami 4000 dolerių, kai tuo tarpu keli šimtai tūkstančių Amerikos lietuvių per venerius metus, nepaisant lakūnų ir komiteto nepaprastų pastangų suaukojo tik apie 8000 dolerių! Šių lėšų pakako tik lėktuvo remontui ir būtiniausiems, dažniausiai jau vartotiems prietaisams įsigyti, tačiau, toli gražu, jų nepakako įsigyti visiems prietaisams, kurių toks sunkus ir nepaprastas žygis reikalavo iš lėktuvo.

Atlikę visus parengiamuosius darbus, Darius ir Girėnas su nepaprastai perkrauta degalais Lithuanica laimingai pakyla iš New Yorko kelionei be sustojimo į Kauną. Jų skridimas vyksta labai tikslia pagal iš anksto pasirinktą maršrutą, juodu perskrenda Atlanto vandenyną, tačiau Šiaurės Vokietijoje, apie 100 kilometrų į rytus nuo Berlyno, Lithuanica atsitrenkia į Soldino miškelio pušis ir čia įvyksta skaudžioji tragedija, kuri nutraukia dviejų Lietuvos Arų gyvenimo siūlus, kartu nusinešdama nežinion ir pačios tragedijos priežastis.

Darius ir Girėnas savo palktame testamente aiškiai nusakė savo žygio tikslą: "...Tirti dar mažai žinomas žiemių Atlanto vasdenų sroves, o taip pat naujai išrastus navigacijos būdus...". Vadinasi, abu didvyriai laikė daugiausiai galį pasitarnauti savo tautai tyrinėjimais, mokslu ir kultūra. Juodu dar anais laikais labai gerai suprato, kad ne tankai, ne naikintojų eskadrilės yra tikrieji lietuvių tautos egzistencijos šarvai, bet mokslas ir kutūra. Taip Darius ir Girėnas pabrėžė tikrąjį Lietuvos tautinės politikos kursą.

Darius ir Girėnas yra būdingi Lietuvos jaunimo atstovai. Juodu savo testamente aiškiai užakcentavo: "... Tad šį skridimą skiriame ir aukojame Tau, Jaunoji Lietuva...". Lietuviškasis jaunimas šimtmečiais turės iš kur semtis sau idealizmo dvasios.

Jeigu mes esame pasitraukę iš tėvynės grąsomi komunizmo, tai Darius ir Girėnas pasitraukė iš Žemaitijos dėl visokeriopos caristinės Rusijos priespaudos. Juodu nebuvo lankę ne tik lietuviškojo universiteto ar lietuviškos gimnazijos, bet ir lietuviškos pradžios mokyklos; juodu nebuvo girdėję Tautos Himno ir nebuvo matę tautinių švenčių prieš apleisdami savąją tėvynę. O vis dėlto juodu išliko karštais patrijotais ir sudėjo didžiausiąją žmogiškąją auką ant tėvynės aukuro. Kai tuo tarpu mes, pagyvenę vos keletą metų svetur, jau baigiame pragyventi atsivežtą tautinį kapitalą.

Jeigu Steponas Darius ir Stasys Girėnas įrašė savo testamentan "Tad šį skridimą skiriame ir aukojame Tau, Jaunoji Lietuva" ir paaukodami savo gyvybes jį įvykdė, tad šio fakto akivaizdoje kiekvienas lietuvis tremtinys turėtų neatšaukiamai pasižadėti: Tau, Kenčiančioji ir Kovojančioji Lietuva, aukoju savo darbus, jėgas ir mintis.

SUVENYRUS PASKAIČIUS

Gera idėja leisti visai savarankiškai atspausti didesniems mūsų bendruomenės daliniams savo specialius Mūsų Pastogės numerius. Tai lyg suvenyriniai leidiniai. Turime jau du naujagimius. Adelaidiškis visa galva praneša melbourniškį. Didesnis, žymiai daugiau bendradarbių, turtingiau iliustruotas, duodąs vaizdą viso bendruomeninio gyvenimo. Priartėta ir arčiau tikslumo, nes apie paskiras visuomeninio gyvenimo sritis bei organizacijas rašo tą darbą dirbą ar įgalioti asmenys. Žinoma, gali būti ir kita pažiūra: pašalietis kritiškiau ir objektingiau gali įvertinti darbus; patys gi veikėjai visad yra linkę pasidžiaugti savo darbo vaisiais, o kartais ir pervertinti. Bet šis specialusis numeris gali ir išvengti objektyvaus įvertinimo uždavinio. Norima gi šiuo keliu išpopuliarinti Mūsų Pastogę ir ją įvesti į kiekvieno lietuvio kambarį. Te randa tad kiekviena organizacija rašytą apie save savo žmogaus ar bent palankiai!

Melbourniškis numeris gali pasididžiuoti Vaičaičio ir Zikaro darbais. Bet, apskritai, menininkai jame tik prabėgomis teužkliudyti. Yra ir daugiau taisytinų dalykų abiejuose leidiniuose. Tai te būnie ne priekaištas, bet mintis ateičiai. Pasitaiko pasikartojimų. Apie tą patį reikalą ar asmenį kalbama kelis kartus ar net keliuose straipsniuose. Tas labai krenta į akį, palyginus melbourniškio numerio A. Krauso ir J. Antanaičio straipsnius. Apskritai, kai kurie straipsniai per ilgi. Sieksniniai straipsniai tokio pobūdžio leidiniui yra skaitytojų apsunkinimas ir neranda laukiamo atgarsio.

Perdaug iškelti visuomenininkai bei kultūrininkai. Gi pasigendame paprasto žmogelio. O ir jis yra bendruomenėje. Yra apie jį gražių temų: kaip atspėjamu nuo darbo laiku statosi trobą, kaip melbourniškis Savaitis kuriasi savo braškių plantacijoje, kaip X ar Y kuriasi prekyboje, kaip kitas vėl prasimuša į savarnkiškus amatininkus, kaip akademikas grumiasi dėl specialybės darbo ir t. t.

Gera melbourniškių mintis yra buvusi atspausti 14 metų jaunuolio Buloko straipsnelį. Tai paskatinimas jaunimui. Bet apie jaunimo privatų gyvenimą pasigendame abiejuose leidiniuose. O yra gi studentų, yra baigiančių universitetus, yra besimokančių technikumuose ir technikos mokyklose, yra gailestingųjų seserų kursus belankančių ir t.t. Tai vis vertingos ir paskatinančios temos.

Labai jau įkiru skaityti tų pačių veikėjų pavardes kelis ar keliolika kartų. Pagaliau, iš viso neužtenka paminėti ką nors skaičius paskaitą. Kartais neverta nei minėti paskaitininkas, jei ne visai rimtai pasirodė. Kitas reikalas, jei ką nors naujo iškėlė. Reikia tad ir kronikose paminėti bent paskaitos pagrindinę idėją.

Yra leidiniuose ir nevykusių nuotraukų. Reikėtų statiškų, sustingusių iliustracijų vengti. Laikraščiui įdomu nuotraukos, kur trykšta judėjimas bei veiksmas.

N e m o .

Kauniškis

SUKILIMAS LIETUVOJE

3.

Birželio 23 d. štaban paskambino inž. Gimbutas (jis ir jo artimieji sugūs), kad nuo Jonavos Kaunan, atsikvošėję ir susitvarkę, grįžta rusai su gausybe tankų. Tankų voros avangardas esąs ties Karmėlava. Žinios Fredon gautos telefonu iš Karmėlavos. Štabas pranešimą patikrinęs ir radęs pagrįstą, skubiai kreipėsi pagalbos į vokiečius, nurodydamas taikinį lėktuvų ugniai. Ryšiui su vokiečiais buvo panaudotas lauko, o taip pat Kauno, radijo siųstuvas. Nepraėjus valandai, buvo gauta žinia, kad vora Kauno-Jonavos plente sunaikinta. Bet kiek per tą laiką prisinervino Kauno gyventojai, o ypač moterys, galima tik įsivaizduoti. Pačiame štabe buvo taip pat didelio nerimo. Juk ir tą pranešimą girdėjo plentu žygiuojantieji rusai. Galima įsivaizduoti jų kerštą, grįžus į Kauną! Bet Kaunui jie būtų keršiję ir be to. Juk į besitraukiančius rusus buvo šaudyta ir tebešaudoma iš namų langų ir miškų, o Kauno radijas grojo Lietuvos Himną ir džiaugsmingus maršus. Jei padėtis buvo be išeities, ar nereikėjo tad rizikuoti? Dėl šito pranešimo, norim manyti, Kaunas išvengė didelės nelaimės.

Gydytojas Y., sanitarinio skyriaus viršininkas, šiaip jau visai kariuomenėj netarnavęs žmogus, klausia telefonu štabą, kas, girdi, reikią daryti, kad iš jo rusai reikalaują vienintelę sanitarinę mašiną, kurią jis turįs savo dispozicijoj. Gi jam kalbant telefonu, rusas laikąs atrėmęs į krūtinę revolverį. Kas gi buvo galima gydytojui patarti? Šoferis po kelių valandų su mašina grįžo, nes apie Vievį suvaidino mašiną pagedus, o rusai suremontavimo nesiryžę laukti. Tas pats gydytojas važiavo į Vytauto prospektą, ties kapinėmis, paimti nuo gatvės sužeisto partizano. Iš kapinių išgirdo ruišką "Stoj". Iš už vokiečių karių kapų paminklėlių pamatė į jį atgręžtus rusų karių šautuvų vamzdžius. Tik šaltas kraujas ir didelė išmintis, o gal ir Raudonojo Kryžiaus ženklas, išgelbėjo narsųjį samarietį.

Didesnieji partizanų vienetai Kaune veikė Šaulių namuose, radijofono stotyje, Aukštaičių g., geležinkelių stotyje, Fredoje, Šančiuose, Panemunėje, Vilijampolėje, Maisto fabrike, Darbo rūmuose ir Parodos kalne. Parodos kalnas su savo paviliionais turėjo ypatingos reikšmės visai Kauno partizanų veiklai, nes čia buvo rasti rusų ginklų sandėliai. Jais apsiginklavo didelė dalis miesto partizanų. Šiaip jau mažesni partizaniniai daliniai buvo susiorganizavę beveik kiekvienoje įmonėje ar valstybinėje gyvybinės svarbos įstaigoje. Pastarieji laikė savo uždaviniu išsaugoti įmonės ar įstaigos įrengimą bei turtą. Dėka jų, mieste veikė šviesa, vanduo, telefonas ir telegrafas, o taip pat pakako ir maisto. Tomis istorinėmis dienomis beveik kiekviename Lietuvos mieste ar miestelyje veikė mažesni ar didesni partizaniniai daliniai. Jiems vadovavo karininkai bei šauliai, o dažnai ir mokytojai. Buvo atsitikimų, kur net jaunesnieji kunigai aktingai dalyvavo partizanų eilėse, o kai kur net jiems vadovavo.

(Bus daugiau)

R. Vokietijos sukilimo aukos

Vokiečių laikraštis "Die Welt" paskelbė, kad ryšium su Rytų Berlyno ir Rytų Vokietijos gyventojų maištu 569 asmenys žuvo ir 1744 asmenys buvo sužeisti. Sovietų baudžiamieji būriai sušaudė 141 asmenį. "Die Welt" teigia, kad šios žinios yra pagautos iš slapto generolo W. Zaisserio, Rytų Vokietijos saugumo ministerio, pranešimo, jo siųsto Sovietų Rusijos vyriausybei. Tame pranešime taip pat minima, kad neramumų metu 18 Sovietų kareivių žuvo ir 126 buvo sužeisti. Toliau Zaisserio pranešime minima, kad iš viso buvo suimti 5143 maištininkai, iš kurių 1076 buvo nuteisti kalėjimo bausme, kuri bendrai siekia 6321 metus. Pereitą savaitę Berlyne lankęsis Britų Darbo partijos lyderis pareiškė, kad šiuo metu rytiniame Berlyne tebekalinama 10 tūkstančių žmonių. "Die Welt" dar praneša, kad daugiau kaip 700 komunistų policninkų bei valdininkų yra suimti; jie kaltinami prisidėję prie maištininkų ar atsisakę prieš juos kovoti. — USIS.

Pagerbtas lietuvis didvyris

1943 m. birželio 22 d., išskridęs kaip R.A.F. (Britų Karališkosios Aviacijos) eskadrilės vadas į kautynes, žuvo leitenantas Verneris Heinas, dabartinio Lietuvos pasiuntinio Brazilijoje Meierio sūnus. Jis buvo gimęs 1917 m. Klaipėdoje; mokslus ėjo Lietuvoje, mokėsi Nidoje ir Kauno Aviacijos Mokyklo-je. 1936 m., kaip Lietuvos Aero Klubo atstovas, išvyko į Angliją, kur Londono universitete ir De Havillando Oreivybės ir Technikos mokykloje baigė studijas kaip lėktuvų statybos inžinierius. 1939 m. The General Aeronautical deleguojamas į Braziliją ir čia parašo platų pranešimą apie aviaciją, paliesdamas taip pat Argentinos bei Urugvajaus sritį. (Šis Heinės raportas žymiai prisidėjo prie minėtų kraštų aviacijos pažangos). 1940 m. Heinas grįžta į Europą ir įstoja savanoriu į R.A.F. Po 3 metų žūsta didvyrio mirtimi fronte.

Jis buvo Lietuvos, Anglijos ir Brazilijos Aero Klubų narys. Nekrologas, išspausdintas Brazilijos žurnale "ASAS" — Sparnai 1943 m. rugpjūčio mėn. baigiamas šiais žodžiais: "Laisvasis Lietuvi. Tu paniekinai pelningas vietas prekyboj ir diplomatijoj ir pasiryžai jėga pasipriešinti Tavo Tėvynės grobikams. Mes, Tavo bičiuliai ir Brazilijos Aero Klubo nariai, lenkiame galvas ir savo geriausias mintis skiriame Tavo atminimui kaip nesuteptą baltą gėlę, kaip nemirštamos laisvės simbolį". — E.

J. Muddler.

JUODA RANKA

(HUMORESKA)

Vertė J. Ž-kas.

Samuelis Boileris buvo stambiausios skerdyklos savininkas Čikagoje. Per kiauras dienas didžiulės bandos galvijų ir kiaulių patekdavo skerdyklos vidun pro plačiai atidarytus vartus. Netrukus pro tuos pačius vartus jau būdavo išvežamos puikios skardinėlės bei žvilgą žarniniai maišeliai su rūkytais, keptais ar virtais mėsos gaminiais.

Samuelis Boileris, savaime suprantama, viešajame gyvenime buvo viena labiausiai žinomų asmenybių, o dėl tokios padėties jis turėjo atitinkamai ir tvarkytis. Jis turėjo samdytis dvi sekretores, kurios tik peržiūrinėjo elgetaujančius laiškus, ir vieną darbininką tų laiškų naikinimui. Gi ištisas štabas seklių saugojo Samuelio Boilerio sielos ramybę nuo grobikų, gangsterių ir sukčių.

Vieną dieną Samuelis Boileris, peržiūrinėdamas ką tik gautus asmeninius laiškus, apačioj tų laiškų rado vieną su trumpu turiniu:

— Beliko tik 14 dienų!

O vietoj betkokio parašo buvo nupiešta juoda ranka.

Pripratęs gauti grąsinančius laiškus, Samuelis Boileris piktai numetė tąjį laišką į popiergalių krepšį. Tačiau kitą dieną jis gavo vėl tokį pat laišką, atžymėtą juoda ranka ir šį kartą jau tokio turinio:

— Beliko tik 13 dienų!

Šis laiškas ten pat pateko, kur ir pirmasis. Taip pat ir sekantieji tokie pat laiškai, kasdien trumpiną "Juodosios Rankos" terminą viena diena.

Tačiau ir lašas po lašo akmenį pratašo, o Samuelio Boilerio nervai nebuvo gi plieninis kabelis. Beliko tik septynios dienos! Samuelis Boileris ir pats nustebo, kai jo darbo kambaryje ant baltos sienos jam pradėjo rodytis didelė juoda ranka. Jis pusiau besiklausė savo direktorių pranešimų ir stebino juos savo nesidomėjimu skerdienų liekanų sunaudojimu. Gavęs iš pašto rytinę korespondenciją, nervinga ranka jis jieškojo gerai pažįstamo voko. Ir vis jį rasdavo.

Beliko tik penkios dienos!

Samuelį Boilerį pradėjo kankinti nemiga. Juodoji ranka siekė jį ir tarytum smaugė. Daktaras prirašė jam mažais kiekiais veronalį.

Beliko tik trys dienos!

Samuelis pasikvietė savo vyriausią seklį ir tarėsi su juo užsirakinęs duris. Po to lengviau atsikvėpė: gabusis seklys su dideliu pareigingumu perėmė pats Samuelio gyvybės apsaugos naštą. Tačiau, jausdamas, kad toji našta jam vienam gali būti perdidelė, Jis nusiskubino su tos dienos laišku pas Čikagos policijos viršininką, kad galėtų dalį atsakomybės suversti ant jo pečių. Daktiloskopinis laiško tyrimas nesuteikė jokių išaiškinimo žymių. Tuo tarpu čia pat paaiškėjo, kad tokius laiškus su juoda ranka yra gavę ir kiti turtingiausieji bei įžymiausieji Čikagos gyventojai.

Anarchistinis suokalbis! — nusprendė Čikagos policijos vadas. Jis aliarmavo pirmojo laipsnio pasiruošimą. Veikimo kontaktas buvo užmegstas su kariuomene ir oro pajėgomis.

Beliko tik dvi dienos!

Samuelio Boilerio paakiuose iššoko žiedai, jo pilnas veidas susitraukė tarytum išnešiotos bovelninės kelnės, gi jo viešpataujantis žvilgsnis beliko tarytum išgąsdintos stirnos. Jis neteko apetito, sukūdo, gi jo siuvėjas karštligiškai dirbo, kad jo kostiumai tiktų pasikeitusiam kūnui. Paskutiniuosius vakarus jo žmona nebegalėjo atpažinti savo vyro.

Čikagos miesto didieji juodąją ranką aiškino pasaulio žlugimo ženklu, kaip 1911 m. Halėjaus kometą. Daugelis tačiau laukė lemtingosios dienos ramiai, pasitikėdami savo jėga. Jie apsistatė save ištisais seklių ir policijos kordonais, o taip pat ir didžiuliais kiekiais amunicijos: jie išdėstė ties įėjimais į savo palocius minas ir apkaustė savo langus puikiomis žalios spalvos šarvuočių plokštėmis.

Beliko tik viena diena! Ir juodoji ranka!

Kai visos apsaugos priemonės buvo baigtos, beliko tik laukti. Prasidėjo nervingas, kankinantis ir ilgas 24 valandų laukimas.

Pagaliau atėjo toji diena, kurią turėjo įvykti kažkas baisaus arba tasai kankinantis slogutis turėjo dingti. Visa Čikaga laukė tą dieną saulės patekėjimo: vieni su baime, kiti su maišytais jausmais, o daugiausiai gi su maloniu žalos jutimo džiaugsmu.

Samuelis Boileris per vis labiau bijojo. Jo įstaigos rūmai buvo perpildyti ginkluotais žmonėmis ir atrodė tarytum riterių pilis pilietinio karo metu. Tuo tarpu nežinojimas, paslaptingumas ir neapčiuopiamumas laikė baimėje suspaudęs Samuelio Boilerio sielą.

8,30 valandą ryto metą, kaip paprastai, iš pašto buvo gauta rytinė korespondencija. Samuelis Boileris neturėjo net jėgų surasti žinomąjį laiško voką. Ar iš viso bebuvo kas laukti kokio laiško? Vyriausias seklys šaltakraujiška veido išraiška, kaip tai įprasta tokiems žmonėms, pradėjo jieškoti. Taip! Dar vienas laiškas buvo prisiųstas!

— Atidaryk jį! — pratarė Samuelis Boileris.

Vyriausias seklys atidarė laišką ir permetė akimis laiško eilutes. Jo veidas tuo momentu buvo virtęs akmenine maske.

— Skaitykit!— sušuko didysis skerdikas.

Garsiu balsu vyriausias seklys perskaitė:

JUMS NEBELIKO NĖ VIENOS DIENOS, KURIĄ JŪS TURĖTUMĖT VAIKŠČIOTI SU JUODOMIS, BLOGAI NUPLAUTOMIS RANKOMIS, KADANGI NUO ŠIOS DIENOS JŪS GALITE ĮSIGYTI NAUJĄ, NEPALYGINAMOS AUKŠČIAUSIOS KOKYBĖS SKALBYKLINĮ IR TUALETINĮ MUILĄ

ŽIEDŲ SVAJONĘ.

GAUNAMAS VISUR!

IŠLEIDO VINCO KAZOKO EILĖRAŠČIUS

SYDNĖJUS. — Sydnėjuje, Bankstowne, gyvenąs rašytojas Vincas Kazokas paruošė spaudai savo eilėraščių rinkinį "Sapnų pėdomis', kurį pastaruoju metu išleido M. Morkūno leidykla-spaustuvė Amerikoje. Viršelį ir titulinį puslapį nupiešė dailininkas Paulius Augius. Išleistą rinkinį sudaro 62 puslapiai, apimą 40 eilėraščių. — jž.

● Tarptautinis Olimpinių Žaidimų Komitetas buvo savo laiku prašytas leisti tremtiniams sportininkams dalyvauti ateityje olimpiniuose žaidimuose savo pavergtųjų tautų vardu. Jų prašymą parėmė Europos Taryba. Po ilgo susirašinėjimo su Komitetu dabar gautas jo neigiamas atsakymas, kuris motyvuojamas tuo, kad, girdi, olimpiniuose žaidimuose atstovaujamos ne tautybės, bet nepriklausomos valstybės.

IGNAS GERYBA

MARGAM TREMTIES KELYJE

Rygos lietuvis Ignas Geryba, pradėjęs ten savo gyvenimą 1902 m., vargingos savo vaikystės dienomis net lakiausiais vaizduotės momentais nesusivokė, kad jis gyvens kada šiame tolimiausiame pasaulio žemyne, sukūręs gražią šeimą, gerai prasigyvenęs. Noras pa-

Ignas Geryba savo milk-bare su sūnum.

siekti gyvenime ką nors geresnio įkėlė jaunuolį Igną į vieną vokiečių laivą, kuriame jūrininko darbą atlikdamas, Ignas apiplaukė Afriką, Indiją, Kiniją, Japoniją ir kitus kraštus. 1926 m. Ignas pasiekė Vakarų Australijos krantus. Burnbury uoste jis apleido savo laivą ir pasiliko šiame krašte. Iš pradžių gavo darbo pas vieną farmerį, kirto mišką, vėliau dirbo prie naujos geležinkelių linijos tiesimo per Vakarų Australiją, dar vėliau dirbo dideliame avių ūkyje. Susitaupęs kiek pinigų atsikėlė į Sydnėjų, kur dirbo stiklo fabrike. Lietuvaitės nesusirasdamas, 1930 m. vedė vieną estaitę. Depresijai užėjus iš stiklo fabriko po keturių metų darbo buvo atleistas.

Pas tautietį Kelertą pramokęs batsiuvio amato, nauju darbu vertėsi apie 4 metus. Neteko ir šio darbo, kai ekonominės depresijos spaudžiami žmonės patys ėmėsi taisyti batus. Depresijai praėjus dirbo vename malūne,kur išsilaikė ligi pat karo pabaigos.

Taip vargės ir kruopščiai taupęs per 18 metų, nusipirko Concorde milk-barą, kuriuo verčiasi po šiai dienai. Kartu su žmona dirbdamas jame nuo ankstyviausio ryto ligi 10-11 val. nakties, Ignas Geryba šiandien yra gražiai prasigyvenęs: Bondi kurorte jis turi puikius šešių butų mūro namus, pelningą milk-barą , prekybos reikalams bei privačiam naudojimosi mašinas ir visas kitas patogiam gyvenimui reikalingas priemones.

Igno Gerybos duktė Tamara, nesenai atšventusi 21 metų amžiaus sukaktį, dirba centriniame Commonwealth banke, Martin Place. Sūnus dirba Erto's firmoje, kuri gamina kontinentinius kopūstus bei agurkus.

M. Lks.

THE WORLD TODAY

Commentary

By Paul L. FORD.

An open admission that Russia intends to continue to play international power politics is contained in the July 15 issue of Pravda.

Pointing out that "the Communist Party constantly reminds the Soviet people of capitalist encirclement," the Moscow publication declares in a special article:

"Only a powerful socialist state, having powerful armed forces and an efficient intelligence is capable of defending the independence of the country and of creating favorable foreign political conditions for the building of communism."

The newspaper, official organ of the central committee of the Soviet Union's Communist Party, adds:

"Our state is not only defending the independence of the U. S. S. R., but is strengthening the might of the entire camp of democracy and socialism."

The phrase, "camp of democracy and socialism," is employed by the Soviet press in referring to the U. S. S. R. and the pro-Moscow regimes in Eastern Europe and Asia. It includes Ho Chi Minh's rebel forces based in Vietnam, as well as communist China and North Korea.

Pravda emphasizes the importance of adherence to the Marx Engels doctrine — the doctrine of world domination through revolution. The newspaper continues:

"The Party considers it to be its sacred duty to continue in the future to strengthen the socialist state because it is the most important condition of our forward movement toward communism.

"The invincible socialist state, beloved by the people and a terror to its enemies, is unswervingly guarding the great conquests of the Soviet people and its coming successes in the struggle for communism."

Such statements automatically prompt the question: Does the Soviet Union intend to continue its so-called "peace offensive?" The answer is given by the Cominform Journal, weekly policy publication of the International Communist Information Bureau. The Journal instructs Communist Parties everywere to wage an all-out propaganda campaign to convince the people that the Soviet Union is following a "consistent peace policy."

Here, it is interesting to note these words by the Lebanese statesman, Dr. Charles Malik:

"The communists have not abandoned the idea of revolution, the idea of cold war and class struggle. In view of this communist doctrine of revolution, is it any wonder that the non-communist world sincerely and clearly believes that communism and the communist state mean worldwide revolution, the wholesale overthrow of existing regimes in all countries.?

"Is it any wonder that the non-communist world must look after its own defenses?

"So long as the communist ideology is the foundation and determinant of Soviet policy, is it not absolutely stupid and naive to support that the Soviet Union can really have a genuine interest for the security and stability of the rest of the world?

"It is not obvious, except to the blind or frightened, that the only 'peace' allowable by communism is the peace of a forcibly communized and totalitarian regime.

"Faced with the olive branches which Soviet spokesmen offer, we can only conclude that they are cynical if the temporary tactics imposed by the present situation of international relations are valid only so long as this situation continues to prevail.

"They carry no assurance whatsoever that communism has given up its own form of aggression."

Appropriate as they may be, Dr. Malik's remarks were not made today, nor last week, not last year. They were made before the United Nations on November 23, 1949, at the time of another Soviet "peace offensive" — seven months before the Soviet-sponsored invasion of the Republic of Korea. — U.S.I.S.

PEACE — BUT ALSO FREEDOM!

Proclamation to the Hungarians and all other emigrants of the world

Mankind is facing a fateful decision. The Big-Four-Conference between the Western Powers and the Soviet Union may take place. If this happens, they might also decide the future of our homeland, and the freedom or slavery of the other peoples behind the iron curtain. Therefore, the time has come that the Hungarians all over the world and all the other emigrants of the suppressed nations become active.

The whole world highly appreciates the endeavours for peace of the Western Powers. We also want peace, just as they do. Peace, but also freedom. Peace, however, not at the cost of the freedom of the enslaved peoples. Peace, but not a peace that is achieved by sacrificing ten and ten millions of suppressed peoples and their human rights.

Peace, but also freedom!

Many compatriots think that the Hungarians abroad have no adequate representation. This has to be replaced by the activity of hundreds of thousand Hungarians on five continents. We,therefore, ask the Hungarian churches, associations, organizations, and our press in the free world to instigate protest meetings. They should submit applications to the churches, statesmen, politicians, and newspapers of their new homecountries, or, if that should be impossible for one reason or other, they should demand in thousands of telegrams and letters not to negotiate for peace at the cost of sacrificing the human rights and the freedom in our Hungarian fatherland and the other countries behind the iron curtain. The prerequisite for all negotiations can only be the liberation of the enslaved nations.

Therefore, we should ask and demand all over the world wherever Hungarian and other emigrants are living:

1. The withdraval of all Soviet Occupation Forces from Hungary. After the disbanding of the terror organizations order shall be maintained by forces of the United Nations.

2. The prisoners of war and the deported persons shall be returned from the Soviet Union, all political prisoners in the Hungarian prisons and internment camps, and people forcibly displaced in their own country or persons doing slave labour shall be released. All those Hungarian citizens who were living in Hungary on 1 September 1939 shall be allowed to return to Hungary safely.

3. Free elections under international control shall be held among all citizens deprived of their political rights since 1945, and the Western Powers shall guarantee that neither Hungary nor the other suppressed nations will come again under Soviet occupation after these elections.

These are the minimum demands of the people living outside and behind the iron curtain. Without the fulfillment of this demand, "peace" would be a denial of the human rights, national independence and Christian freedom, and would forever make the representatives of the free nations responsible for betrayal of Christian civilization, culture and the highest divine and human ideals.

If this happens, bolshevism will penetrate the moral gap thereby created and also those will become slaves who sold their fellow-men, renouncing the commands of human solidarity.

The Hungarians of Rakoczi, Kossuth and Mindszenty, the sons of the antibolshevistic martyrs, poor and expelled, thus appeal to the conscience of the free world with their only weapon: the justice and hope for cooperation of the other emigrants and expellees, and at this fateful hour cry out to the world:

Peace, but not without freedom!

Peace, but not without justice!

Peace, but not without independence!

Peace, but a free Hungary too!

(From "HUNGARIA", the first and oldest newspaper for Hungarian political refugees printed in Munich Germany, for Hungarian political refugees).

THE EX-COMMUNIST HUMANE APPROACH NEEDED

(From CRUSADE FOR FREEDOM)

Eugene Lyons, ex-Communist and famous American author, writing on the subject of the ex-Communist, states:

"Only those who have themselves had the experience can quite know what it means to break with a long held political faith. They know that the cure of Communism is never a sudden thing; it is a slow and painful convalescence.

"They can understand the soul-searching, the stammering, the reticence of the Communist emerging out of the night of Stalinist confusions and allegiance his eyes still unaccustomed to the light and his mind still unused to handling forthright truths. The retreat from Communism is a gradual and normally heartbreaking process of mental and psychic dis-entanglement."

Stubborn habits of mind and feeling must be overcome. Private loyalties to those with whom one has worked for years come into conflict with the new outlook. People whom one has long despised as "fascists", "reactionaries", very symbols of evil, must be re-appraised. None of this is simple or instantaneous.

Both from the point of view of ethics and political strategy we should not make the task of the ex-Communist harder by setting up road-blocks of suspicion and aspersion, but extend to him a measure of sympathy in his psychological plight and aid his rehabilitation by bringing to bear tolerance and compassion.

The alternative to this humane and friendly approach is to tell him in effect that he is forever damned, and line up with those narrow-minded bigots who abide by the dictum, "Once a Communist always a Communist," which is as stupid as it is callous. Many a timid soul is kept from breaking with Communism by the certainty that he will be brutally smered by the Comrades and condemned as a "renegade" by the more dim-witted "democrats".

There may be some ex-Communists who are unworthy of our faith or help — some may be more opportunists, who may be cynically switching band-waggons. But it will be found that these are exceptions — not the rule.

Like Egene Lyons, I happen to know that men and women are normally drawn into Moscow's ideological swamps by their heart-strings; that they are more often dupes than knaves. Among young people especially, it is not the worst but often the best — those stirred by revulsion against injustice — who are most susceptible to the Stalinist infections.

Many people would be surprised if they realised the tremendous turnover in Communist Party membership. That is why the inane cry of, "Once a Communist always a Communist" can be very dangerous, for it tends to antagonise and neutralise tens of thousands of Australians who at some time or other were associated with the Communist Party.

EFFECTIVE FIGHTERS AGAINST COMMUNISM

In addition to the names of those ex-Communists I have already mentioned are thousands of others including Whitaker Chambers, the American writer responsible for sending the American traitor, Alger Hiss, to jail, and who has just written an anti-Communist book entitled "Witness", a Book-of-the-month selection and described as "one of the great books of aur time".

In Great Britain, Douglas Hyde (former Communist leader) delivers devastating blows against tthe Reds. In Australia Laurie Short performed the almost impossible when he succeeded in wresting the control of the Federated Ironworkers' Association from the Communist oligarchy and bringing comparative peace to a strike-battered steel industry.

We do not judge these men by their passing Communist illusions of yesterday, but by their unquestioned integrity of to-day. The most effective fighters against the Kremlin and its obcenities are ex-Communists and former fellow-travellers, if only because they know the danger most intimately, and know best how to counteract it.

To shut our doors and our minds against the ex-Communist is to aid tthe enemy, and to aid the enemy is treason!

(The above consists of extracts from a broadcast by Mr. T. C. McGILLICK)

Listen in to these Radio Talks by People's Union Commentator, Mr. T. C. McGILLICK, over 2CA (Canberra), on Wednesdays at 9.30 p.m.

" Fake Revolutions"

Events in Hungary would indicate that the Soviet leaders are arranging "fake revolutions throughout their empire so that there will be no impetus for genuine revolutions wich might really remove them and their puppets," the New York Times believes. In a leader published yesterday, the Times said of Kremlin chiefs that "though these new leaders have not said so in words, their acts have shown clearly their conviction that Stalin had gone too far in enslaving the peoples under him and in threatening the world with war; that Stalin had raised tension and pressure throughout the world to such a high level that an explosion was inevitable if Soviet retreats did not take place. Hence we must assume that what the men in the Kremlin are seeking to do is to conduct, in effect, fake revolutions throughout their empire so that there will be no impetus for genuine revolutions which might really remove them and their puppets." — U.S.I.S.

Australian Penfriends For Americans

Nine young Australians recently called on USIS in Sydney requesting penfriends in America. USIS passed their names on to an Organization in New York which was formed to help such people.

"Letters Abroad" is the organization which is located in New York. Through their efforts these Australian boys and girls were quickly introduced by mail to young people from various parts of the United States. "Letters Abroad" has written to Sydney asking the Center to "spread the word about our organization".

"Letters Abroad" which is affiliated with the Women's Center of the National Council of Women of U.S. Inc., is located at 695 Park Avenue, New York 21, N.Y., U.S.A. — U.S.I.S.

Yugoslavia Invited To Military Assistance Conference

The U.S. State Department announced that Yugoslavia has been invited to send representatives to Washington for a discussion on military assistance.

The announcement was made by State Department Press Officer, Lincoln White, in response to press inquiries regarding a Paris dispatch in the New York Times reporting such a meeting to be under discussion.

White read the following statement: "There have been discussions among military authorities of the United States, United Kingdom and France, acting in their national capacities, in which consideration has been given to the early holding of conversations with Yugoslavian military representatives on matters arising from military assistance which the three countries have been extending to Yugoslavia. No date has been set for such discussions.

"NATO instrumentalities are not involved in these contemplated talks since Yugoslavia is not a member of NATO.

"In order to build up Yugoslavia's defensive capabilities, it is necessary that close military liaison should be maintained to assure proper coordination on aid matters.

"Tripartite discussions are held periodically wth Yugoslavia to investigate requirements. This is of greater significance in view of the fact that Yugoslavia is now scheduled to share in certain finished arms items under the Mutual Security Program."

In response to questions, White said the invitation had been extended to Yugoslavia and that Washington was specifically mentioned as the proposed site of the meeting. — U.S.I.S.

Italian Red Urges Others To Quit Party

Salvatore Piazzolla, long time Italian communist leader who resigned from the Foggia Town Council and the Party following the purge of Lavrenti Beria, has called on his former colleagues to follow his example.

The text of Piazzolla's letter of resignation was made available at Rome, Italy, last week. It said:

"Because of the scandalous and criminal arrest of Comrade Beria, and for other reasons which I will make public later, I am resigning as deputy leader of this Cell (the Foggia Town Council) and from the Italian Communist Party.

"After long self-examination, and after seeing Malenkov's gesture reflected by ambitious and sectarian despots of our local Cell, I feel it my duty to do this.

"The Cell to which I belong will immediately draw up a political report on my case and will say I have been expelled for betraying the working class, and so forth.

"Nothing could be more false and sectarian. The truth is, I never betrayed the working class. I have been betrayed by the leaders of that class. In Russia they burn the Berias. Here it is the Berias of Via Monte Grappa (local headquarters) who burn the purest militants of the Party.

"The trouble is that this new form of inquisition is practiced by a handful of morally sick and obsessed individuals. Ten years of moral, political and economic torture in the Communist Party are enough to enlighten anyone and I want the truth to come out.

"In compensation I collect two treasures. Freedom of thought, and political independence. My heart henceforth will be more human, more sensitive, less oppressed and open to the true claims of the working class.

"I believe I have chosen the right road in time, and I hope many of my comrades will do the same for the good of their families and themselves.

— — —

A Lithuanian factory held a celebration on consigninig its 1,000th machine to the Soviet Union. Repaying the compliment, the Soviet Union arranged a celebration on consigning its 10,000th specialist to Lithuania. — U.S.I.S.

MŪSŲ PASTOGĖ

NAUJA APYLINKĖ

Wollongongas — Port Kembla apylinkėse apie šimtas lietuvių jau nuo seniai jautė reikalą susiorganizuoti į lietuvišką bendruomenę. Trukdė tačiau pirmieji kurdinimosi rūpesčiai ir didelis mūsų tautečių išsiblaškymas plačiame pietinio pajūrio ruože. Liepos 24 d. Meižio, Gailiūno ir kitų tautiečių dėka Wollongonge buvo sušauktas visų šio ruožo lietuvių susirinkimas — vakaras. Rengėjų viltys neliko apviltos. Susirinkime buvo nutarta įsteigti ALB Wollongongo Apylinkę ir išrinkta Valdyba: pirm. M. Gailiūnas, A. Bronkus ir Petraitienė. Susirinkusieji pritarė reikalui pravesti likusiųjų Vokietijoje lietuvių šalpą, organizuoti vietos lietuvių mokyklinio amžiaus vaikų švietimą ir k. Po susirinkimo įvyko jaukus pasilinksminimas. — Matas Gailius.

ĮSTEIGTAS LIETUVIŲ PLUNKSNOS KLUBAS

Sydnėjus. — Laikraštininko Povilo Sirgedo iniciatyva liepos 25 d. Sydnėjaus lietuviai spaudos darbininkai susiorganizavo ir įsteigė Lietuvių Plunksnos Klubą. Tą dieną Povilas Sirgedas, kuris yra ir Čikagos lietuvių dienraščio "Draugo" korespondentas, pasikvietė į savo butą būrelį žymesniųjų Sydnėjuje gyvenančių lietuvių laikraštininkų bei rašytojų steigiamojo susirinkimo. Reikalui susiorganizuoti visų dalyvių buvo pritarta ir čia pat nutarta įsteigti Lietuvių Pluksnos Klubą. Organizaciniu klubo pirmininku buvo pakviestas Povilas Sirgedas. Klubo steigėjai sudarė sąrašą asmenų, daugiau ar mažiau pasižymėjusių plunksnos darbe lietuviškoje spaudoje, kurie bus kviečiami įsijungti į klubo narių šeimą. Klubo nariai susitiks reguliariai kartą per mėnesį pasitarimams lietuviškos spaudos bei kuygos reikalais. Klubo steigėjų pasitarimas buvo baigtas jaukiomis šeimininkų P. ir V. Sirgedų paruoštomis vaišėmis. — ks.

Coll. V. INKRATĄ
ir
P-lę G. RUŠAITĘ,
sukūrusius lietuvišką šeimos židinį, nuoširdžiai sveikiname.

A. L. STUD. S-GOS SYDNĖJAUS SKYRIAUS VALDYBA.

PASIKEITĖ VALDYBA

Brisbanė. — Ligšioliniam vietos Apylinkės pirmininkui S. Rentai pasitraukus, liepos 26 d. susirinkime išrinkta nauja Valdyba: Dirkys, Luckienė ir Rudys. Naujajai Valdybai geriausios sėkmės. — J.U.

MŪSŲ PASTOGĖS SKAITYTOJAMS

Daugelis prenumeratorių dar nėra ligi šiol atsilyginę už pirmąjį šių metų pusmetį prenumeratos mokesčio. Mūsų Pastogė laukia atsilyginimo. Lygiai taip pat jau laikas pratęsti prenumeratą ir antrajam šių metų pusmečiui.

SPORTININKŲ RINKLIAVA NAMAMS

ADELAIDĖ. — Adelaidės jaunimas daugiau kaip kas kitas pasigenda savos pastogės. Kad kiek pagyvintų namų įsigijimo sąlygas, Vyčio Sporto Klubo Valdyba nutarė suruošti Adelaidėje rinkliava dėžutėmis. Vž surinktus pinigus bus įsigyta Vyčio Sporto Klubo vardu lietuviškų namų akcijų. Rinkliava bus vykdoma rugpjūčio ir rugsėjo mėnesiais. Jaunimo bičiuliai ir Vyčio aktyvūs rėmėjai Adelaidėje kviečiami prisidėti prie rinkliavos ne tik pinigais bet ir darbu. Dėžutes rinkliavai galima gauti pas Vyčio Sporto Klubo sekretorių B. Marmukonį, 27 Tinte Street, North Adelaide. — V. K. V-ba.

Vajaus reikalu

ALB Krašto V-bos jau buvo pranešta, kad rugpjūčio-rugsėjo mėnesiai yra Vajaus mėnesiai Vokietijoje likusiems lietuviams paremti. Daiktinės ir piniginės aukos priimamos Camperdowne knygyno kambaryje prieš ir po pamaldų minėtų mėnesių kiekvieną sekmadienį. Aukotojams išduodami pakvitavimai.

Visi privalome Vajų dosniai remti.

SYDNĖJAUS APYLINKĖS V-BA.

ALB APYLINKIŲ IR SENIŪNIJŲ VADOVYBĖMS

ALB Krašto Valdyba pakartotinai prašo atsiųsti jai 1953 m. antrojo ketvirčio pinigines ir bendros veiklos apyskaitas.

ALB Krašto Valdyba

U. ALIŠAUSKIENEI ir A. ir Z. PAULIUKONIAMS,
jų brangiam vyrui, tėvui bei uošviui
PRANUI ALIŠAUSKUI mirus,
gilią užuojautą pareiškia

J. ir L. KECORIAI.

JAU ĮŽENGĖME Į ANTRĄ TŪKSTANTĮ !

Lietuvių Namų Įsigijimui Sydnėjuje Organizacinis Komitetas, skelbdamas tolimesnį pasižadėjimus davusiųjų asmenų sąrašą, kartu praneša, kad mes JAU ĮŽENGĖM Į ANTRĄ TŪKSTANTĮ.

Komitetas kartu praneša, kad pasižadėjimus paštu galima siųsti šiuo adresu — Mr. P. PROTAS, 3 Robert St., Canterbury, N.S.W.

Po 20 akcijų pasižadėjo: M. Petronis, H. Medutis ir X.X;

Po 12 akcijų: P. Burokas.

Po 10 akcijų: K. Vladička, V. Narbutas, P. Bačiulis, A. Šidlauskas, A. Slivinskas, J. Matikovas, E.L. Petrauskas, P. Kaunas, V. Koženiauskas, P. Sirgedas, A. Jablonskis, K. Badauskas, J.P. Avizius, Vl. Šneideris, J. Jaudegis ir E. Mensonas;

Po 5 akcijas: St. Pilipavičius, Alb. Norkūnas, J. Gudaitis, Ed. Šliteris, J. Jenčius, D. Kraucevičius, J. Adamsas, Vl Vazgelevičius ir J. Venclovienė;

Po 1 akciją: A. Alekna.

L.N.Į.S. ORG. KOMITETAS

MELBOURNIŠKIAMS!

Priėjęs prie p. L. BALTRŪNO šyptelėk, tark žodį į ausį ir naujai pasirodžiusį RYKŠTĖS Nr. 9 gausi!

Visi kiti gali gauti iš Administracijos: 2/58 Grey St., ST. KILDA, Vic.

RYKŠTĖ

Reikalingi Agentai

Tik lietuviai. Visoje Australijoje ir Naujojoje Zelandijoje įvairių kalbų knygoms, žurnalams ir laikraščiams platinti.

Dėl sąlygų prašome kreiptis: A. Ustjanauskas, 11 Wellington Street, ARNCLIFFE, N.S.W. Telef. LX 5483.

Religiniai reikalai

(Knu. P. Butkaus informacija)

Rugpjūčio mėnesį lietuviškos pamaldos be pamaldų kas sekmadienį Camperdowne vyksta dar ir šiose vietovėse:

BANKSTOWNE — rugpj. 16 d. 8 val. r. St. Brendan's bažnyčioje;

CABRAMATTOJE — rugpj. 9 d. 8,30 val. r. Mt. Pritchard bažnyčioje;

WENTWORTHVILLĖJE — rugpj. 23 d. 10,45 val. r. St. Columbas bažnyčioje;

ST. MARY'S — rugpj. 30 d. 9 val. r. St. Mary's parapijos bažnyčioje.

PAKRIKŠTYTA

Camperdowno St. Joseph's bažnyčioje birželio 20 d. pakrikštyta Rūta-Ona Gečiauskaitė, Broniaus ir Danutės Gečiauskų duktė; liepos 19 d. - Romanta-Ana Špokaitė, Antano ir Romildos Špokų duktė; liepos 26 d. — Erikas-Jonas Krupavičius, Jono ir Mildos Krupavičių sūnus; Bankstowne St. Felix bažnyčioje liepos 11 d. pakrikštyta Zita-Justina Belkutė, Kazimiero ir Elviros Belkų duktė.

VISI SKAITO — PRENUMERUOJA MŪSŲ PASTOGĘ

ALB BANKSTOWNO APYLINKĖ NUTARĖ STATYTIS SAVO REIKALAMS PATALPĄ

Sydnėjus. — Bankstowno Apylinkės Valdyba, susirinkusi š. m. balandžio mėnesį pirmojo posėdžio ir svarstydama savo veiklos ateities gaires, susidūrė su patalpos sunkumais. Nekalbant jau apie nuolatinės patalpos gavimą, kur būtų galima rinktis posėdžiams, susirinkimams, ar pamokyti jaunimą giesmių, dainų bei tautinių šokių, negalima tinkamu laiku gauti nė salės, norint suruošti vakarą ar balių. Tokiai padėšiai esant, ir geriausia Apylinkės Valdyba negalės pakelti savo veiklą atitinkamon aukštumon. Todėl jau pirmajame posėdyje Apylinkės Valdybos nariai vienbalsiai nutarė imtis darbo, kad Apylinkė galėtų įsigyti savo reikalams nuosavą patalpą. Apylinkės Valdyba sušaukė susirinkimą ir smulkiai išdėstė susirinkusiems savo nutarimą. Visuotinis susirinkimas po ilgų kalbų ir diskusijų kone vienbalsiai nutarė, kad nuosava patalpa yra reikalinga ir ją reikia įsigyti, nepaisant, kaip ilgai šis darbas užtruktų. Po susirinkimo Apylinkės Valdyba sudarė Patalpai Įsigyti Komitetą, kaip pagelbininką Valdybai, į kurį buvo pakviesti energingi ir apie reikalą nusimanantį asmenys: Stakauskas, Šimburas; iš Valdybos dalyvauja Pikturna. Komitetas jau apžiūrėjo keletą sklypų, tarėsi su agentais ir tyrė visas sąlygas, susijusias su nusavos pastogės įsigijimu. Vienos savaitės būvyje Apylinkės Valdyba net du kartu posėdžiavo kartu su Komitetu, dalyvaujant ir J.P. Kedžiui ir Mickevičiui. Po įvykusių dviejų posėdžių buvo atspausdinti pinigams bei pasižadėjimams rinkti lapai. Patalpa bus įsigijama pagal Non-Profit Association nuostatus, atseit, įmokėjusieji pinigus gaus atitinkamai sumai akcijų ir bus laikomi patalpos dalininkais. Tuo tarpu vajų vykdo tik Patalpai Įsigyti Komiteto ir Apylinkės Valdybos nariai. Netrukus pinigai bei pasižadėjimai bus renkami ir kitose Bankstowno Apylinkei priklausančiose vietovėse.

Apylinkės Valdyba šio sunkaus darbo ėmėsi iš pradžių dar be visuotinio susirinkimo nutarimo, žinodama, kad Bankstowno Apylinkės žmonės to nori, kas vėliau ir buvo patiksilnta visuotinio susirinkimo. Pirmieji pinigų bei pasižadėjimų rinkimo žygiai Bankstowne ir Bass Hille parodė, kad tautiečiai vykdo savo nutarimą pagal savo išgales, nepaisydami kasdieninių savo rūpesčių, ir nuo lietuviško židinio sukūrimo neatsisako.

Ateitis parodys, kaip šis reikalas pavyks. Pradžia graži, tad tereikia vilties bei gerų norų kurti šį lietuvišką židinį, iš kurio sklis šviesos spindulėliai į mūsų priaugančią kartą, o taip pat stiprins ir suaugusiuosius.

J.B.P.

Š. m. rugpjūčio mėn. 8 d. ESTŲ NAMUOSE, 141 Campbell Street, Sydnėjaus Sporto Klubas Kovas rengia puikų

ŠOKIŲ VAKARĄ.

Esant ribotam vietų skaičiui, staliukai galima užsisakyti pas Kovo Valdybos narius.

Vakaro pradžia 6,30 val. vak.

SPORTO KLUBAS KOVAS.

SPORTAS

Adelaide

VYTIS — SOUTH ADELAIDE, 4 : 0

Liepos 18 d. Vyčio futbolo komanda didelių rezultatų nepasiekė, nors ir žaidė su silpnu priešu. Jau iš pradžių du varžovo žaidėjai dengė Vyčio centro puolėją A. Kitą. Armonas jau pirmonis minutėmis gražiai permestą Kito sviedinį paleido į vartus, laimėdamas pirmąjį įvartį. Antrą įvartį įkirto su galva Perentas, išnaudodamas gerai pakeltą Langevičiaus kampinį. Varžovas per šias rungtynes pasižymėjo žiauriu kovingumu; vienas South Adelaidės žaidėjų net apspardė paslydusį Langevičių, dėl ko įvyko mažas incidentas tarp mūsiškių žiūrovų ir australų žaidėjų. Antrojo kėlinio metu įkertami dar du įvarčiai, ką atlieka Sabaliauskas ir Langevičius. Varžovas buvo prasiveržęs ir penkias minutes žaidė prie mūsų vartų, tačiau mūsų gynimas pavojų likvidavo. Dar vienas pavojus buvo, kai į mūsų vartus buvo mušamas baudinis, tačiau Jis liko neišnaudotas — sviedinys nulėkė per viršų. Geriausiai per šias rungtynes pasirodė Armonas, Kitas, Langevičius, Čiplys, Sidabras ir Sabaliauskas.

REZERVAS : VYTIS — SOUTH ADELAIDE, 6 : 0

Vyčio atsarginiai geriau pajėgė sužaisti kaip pirmoji komanda ir laimėjo gražų įvarčių skaičių.

JAUNIAI : VYTIS — PORT ADELAIDE, 3 : 1

Tą pačią dieną mūsų jauniai nesunkiai laimėjo prieš gana stiprų varžovą, kuo jie prisidėjo prie visų Vyčio komandų laimėjimo.

VYTIS — TAURAS, 52 : 26

Liepos 16 d. Ignatavičiaus išėjimu susilpnėjusi Vyčio krepšinio komanda dideliu skirtumu įveikė Taurą, kuris žaidė geriausiame savo sąstate ir parodė gražų žaidimą, kurį laiką net vyraudamas pradžioje. Vyčio Kitas ir Brovčenka kietai priešinosi Tauro Visockiui, Petruškai ir Merūnui. Vyčio naudai krepšinius įmetė: Gurskis 20, Urnevičius 17, Kitas ir Pyragius po 5, Brovčenka ir Petkūnas 1. Tauro naudai krepšinius įmetė: Merūnas 10, Visockis 6, Alkevičius 4, Karla, Šliužas ir Petruška po 2. Tauras ir Vytis yra vieno klubo komandos, bet kadangi Vytis įsisteigė anksčiau už Taurą, tai jis ir yra laikomas pirmaja komanda. Abi komandos žaidžia toje pačioje lygoje.

Ignatavičius jau apleido Vyčio krepšinio komandą. Šią spragą užpildė A. Kitas, Brovčenka ir Kurauskas, atėję Vyčio krepšinio komandai į pagalbą garbingai ginti klubo spalvų.

E d a s.

ALB APYLINKIŲ IR SENIŪNIJŲ VADOVYBĖMS

Tautos Fondo Atstovybė prašo atsiųsti jai 1953 m. antrojo ketvirčio pinigines apyskaitas.

Tautos Fondo Atstovybė Australijoje

Krepsinio Pirmenybems Artejant

Ketvirtųjų Australijos lietuvių krepšinio pirmenybių organizavimas ir jų pravedimas jau paskelbtas ALB Krašto Valdybos. Jos paskirtos š. m. rugsėjo mėnesį Geelonge. Pasirūpinta, kad krepšinio sporto šaka nenustotų bujojusi, kurios pirmieji žingsniai tėvynėje buvo sukėlę didžiausią jaunimo susidomėjimą ir jau buvo ten pasiekta gražiausių vaisių. Šio sporto žydėjimo dienos tėvynėje neliko pamirštos. Jo tradicijos atgaivintos ir tremtyje.

Australijoje nors ir blogos sąlygos mūsų sportininkui keliauti iš vienos vietos į kitą, tačiau mūsų jaunuoliui su nepalaužiama sporto kovos dvasia kelia savo ryžtą ir laiko krepšinį, kaip įgijusį tautinio atspalvio, pirmaujančia sporto šaka.

Ketvirtųjų Australijos lietuvių krepšinio pirmenybių organizavimą pradėjus, belieka laukti mūsų jaunuolių kuo didžiausio prie jų prisidėjimo. Svarbu, kad jose dalyvautų galimai didesnis skaičius sporto klubų, kuriuose mūsų jaunimas yra susibūręs tautiniais pagrindais.

Stiprinant lietuvybę, reikia stiprinti ir lietuviškąjį sportą, buriantis mūsų jaunimui į savus klubus. Sporto klubai turėtų apimti visą priaugančiąją lietuvių kartą. Taip bus atliktas didelis darbas ir bus pasiekti lietuvybės naudai geriausi rezultatai: jaunųjų lietuvių tarpe užsimegs neatskiriama draugystė, jungsis išvien mintys ir norai, o taip pat ir auklėjimasis pagal tautines tradicijas, ir tuo būdu stiprės mūsų išsilaikymo reikalas. Gi kartu sustiprės ir fizinė lietuviškojo jaunimo kultūra.

Sportas — kultūrinė vertybė. Geras sportininkas yra tautos pasididžiavimas. Kiekviena valstybė siekia susikurti stiprų kurios nors sporto šakos vienetą, kuris stiprintų tos valstybės garsą ir keltų jos vardą. Garbingose sporto varžybose ir mažos valstybės ne kartą toli praneša didžiąsias.

Ketvirtosioms krepšinio pirmenybėms artėjant, matome, kad mūsų krepšininkų trijų metų nuoseklus darbas nenuėjo niekais: jau trejos pirmenybės įvykdytos kasmet vis kitoje vietoje ir tuo būdu jau sukurta graži lietuviškojo sporto tradicija. Per šį 4-tą mūsų sporto pajėgų susitikimą, atrodo, turėsime progos pamatyti dar labiau sustiprėjusias krepšinio komandas, dar tinkamiau paruoštas žiūrovų pasigėrėjimui.

Savi klubai — tautinės sporto mokyklos, o jų pirmenybių susitikimai — tautinio stiprėjimo ir išsilaikymo egzaminai.

Mūsų visuomenė savo gyvu susidomėjimu negalėtų atsilikti nuošaliai. Būtina jungtis išvien ir visomis išgalėmis prisidėti. Ji neturėtų pagailėti vieno kito šilingo, kad jaunųjų lietuvių sportininkų šventė būtų atšvęsta su didžiausiu pasisekimu. Procentus atgausime matydami džiaugsmą, augančią valią ir kultūrinius laimėjimus.

Tėvynės atkūrimo rūpestis mums visiems yra taip svarbus ir praeities gyvenimas yra taip gajus, kad dabar, pergyvendami čia skirtingą ekonominį ir kultūrinį gyvenimą, mes turime nepamiršti ir daugiau rūpintis tautiniu gyvenimu.

M i k a s A p i n y s.

Sydnėjaus, Bankstowno ir Cabramattos Apylinkės, rugsėjo mėn. 12 dieną, šeštadienį, Glebe Town Hall salėje, ruošia

RUGSĖJO 8 DIENOS MINĖJIMĄ.

Pradžia 5 val. Po minėjimo ir meninės dalies bus š o k i a i. Veiks gausus ir įvairus bufetas.

Važiuojama nuo Central stoties Balmaino, Birchgrove ar Lilyfield tramvajais iki salės durų (1 sekciją).

A.L.B. SYDNĖJAUS APYL. V-BA.

SEPTYNIOS DIENOS — SEPTYNI VAKARAI!

Jei nori jaukiai praleisti vakarą, pasiklausyti puikios vengrų muzikos prie skanios europietiškos vakarienės, užeik į

NEW SPORT LATIN CAFE

Royal Arcade, 2 aukštas, kampe prie Pitt Street, City.
Tel.: MA 2282.

ICE SKATING

Kasdie nuo 3 val.
p. p. iki 8 val. p. p.
Įėjimas — 4/9
Pačiūžų nuoma — 1/3.

JŪSŲ LAUKIA GIMTOJO KRAŠTO SPORTAS GERIAUSIOJE AUSTRALIJOS ČIUOŽYKLOJE GLACIARIUM. BOMBERS LEDO RUTULIO DIDŽIOSIOSE FINALINĖSE RUNGTYNĖSE 6 RUGPJŪČIO, KETVIRTADIENĮ!

Glaciarium
ICE RINK
GEORGE ST., RAILWAY SQUARE — MA6981

ORIENTAL
FOTO — STUDIJA
83 Enmore Rd.; ENMORE, N.S.W. TEL. LA4476

Portretai, spalvavimas, foto mėgėjų darbai, pasų nuotraukos, dokumentų bei nuotraukų kopijos. Vykstama į namus vestuvių, krikštynų ir k. pobūviams, iš anksto pranešus telefonu ar susitarus. Atliekami ir paštu prisiųsti darbai.

Prie Studijos veikia ir LIETUVIŠKA KIRPYKLA.

Savininkas PR. SAKALAUSKAS.

Geriausia gėralų ir maisto reikmenų krautuvė, kur gaunami:
VYNAI, SPIRITAI, LIKERIAI, SKANĖSTAI, MAKARONAI, SŪRIAI, ALYVOS ALIEJUS

M. FIORELLI Pty. Ltd.

(specialistai europietiško maisto)

106-118 COMMONWEALTH STREET, SYDNEY

Netoli nuo Centralinės stoties. ● Telf. M 4243 ir MA 4542

Pristatoma mieste ir priemiesčiuose, taip pat ir tolimesnėse užmiesčio geležinkelio stotyse.

Printed by Mintis Pty. Ltd., Fredbert str., Leichhardt, Sydney, for the Publisher, Justinas Vaičaitis, as President of the Australian—Lithuanian Community, 82 Flinders Street, Darlinghurst, Sydney, N.S.W.